

УДК 635.646:631.543

DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2026.147.2.15>

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ БАКЛАЖАНА ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ ВИСАДЖУВАННЯ РОЗСАДИ

Паламарчук І. І. – к.с.-г.н.,

доцент кафедри рослинництва та садівництва,
Вінницький національний аграрний університет
orcid.org/0000-0001-8582-3855

Присяжнюк О. В. – спеціаліст вищої категорії,

викладач сільськогосподарських дисциплін,
завідувач агрономічного та бухгалтерського відділу,
Відокремлений структурний підрозділ «Чернятинський професійний коледж
Вінницького національного аграрного університету»
[orid.org/0009-0006-3613-2875](https://orcid.org/0009-0006-3613-2875)

Баклажан є цінною овочевою культурою. Його продуктивність залежить від багатьох факторів, особливо від умов вирощування. Правильно підібраний строк висаджування забезпечує оптимальний ріст і розвиток рослин, формування більшої кількості зав'язі та підвищення врожайності. За раннього або пізнього висаджування рослини можуть потрапляти під дію несприятливих температур, що знижує їхню продуктивність і товарність плодів. Тому дослідження впливу строків висаджування розсади на формування врожаю баклажана є важливим для підвищення ефективності його вирощування в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах.

Мета досліджень полягала у визначенні оптимальних строків висаджування розсади баклажана для забезпечення максимальної продуктивності та високої товарної якості плодів. Дослідження проводили у 2024–2025 роках в умовах Лісостепу правобережного.

Результати досліджень показали, що висота рослин, кількість листків, товарна врожайність та біометричні параметри продукції залежали від строку висаджування розсади у відкритий ґрунт. Найвищими показниками висоти рослин, протягом усього періоду спостережень, характеризувались рослини за строку садіння розсади у другій декаді травня. За даного строку сітки рослини при вимірюванні у першій декаді червня перевищували контроль на 2,5 см. Кінцеві показники вимірювання висоти рослин у першій декаді вересня за строку висаджування рослин у першій декаді травня становили 78,5 см, що перевищувало контроль на 2,0 см. Кількість листків зафіксовано найбільшу за строку садіння друга декада травня – 16,4–50,8 шт/рослину у різні дати вимірювання, що забезпечило приріст даного показника відносно контрольного варіанту на 1,9–9,5 шт/рослину. Найбільшу товарну врожайність за роки досліджень отримано за строку висаджування розсади у другій декаді травня – 36,6 т/га, що більше контролю на 15,1 т/га. Даний строк висаджування рослин забезпечив найбільші біометричні показники продукції: масу плоду отримано – 157 г, що більше контролю на 24 г, діаметр та довжина плоду відповідно 5,0 см та 16,4 см.

Ключові слова: баклажан, строки висаджування розсади, біометричні параметри, врожайність.

Palamarchuk I. I., Prisiazhnuk O. V. Formation of eggplange productivity depending on the time of planting seedlings

Eggplant is a valuable vegetable crop, the productivity of which largely depends on growing conditions, in particular the timing of planting seedlings. A correctly selected planting date ensures optimal growth and development of plants, the formation of a larger number of ovaries and increased yield. If planted too early or late, plants may be exposed to adverse temperatures, which reduces their productivity and marketability of fruits. Therefore, studying the influence of

© Паламарчук І. І., Присяжнюк О. В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

planting dates on the formation of eggplant yields is important for increasing the efficiency of its cultivation in specific soil and climatic conditions.

The purpose of the research was to determine the optimal timing of planting eggplant seedlings to ensure maximum productivity and high marketable quality of fruits. The research was conducted in 2024–2025 in the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe.

The results of the research showed that plant height, number of leaves, marketable yield and biometric parameters of products depended on the timing of planting seedlings in open soil. The highest height indicators throughout the entire observation period were characterized by plants during the period of planting seedlings in the second decade of May. At this sowing period, plants when measured in the first decade of June exceeded the control by 2.5 cm. The greatest height of plants was recorded in the first decade of September – 80.8 cm, which is 4.3 cm more than the control. The final indicators of plant height measurement in the first decade of September during the period of planting plants in the first decade of May were 78.5 cm, which exceeded the control by 2.0 cm. The number of leaves was recorded as the highest during the second decade of May – 16.4–50.8 pcs / plant on different measurement dates, which ensured an increase in this indicator relative to the control variant by 1.9–9.5 pcs / plant. The highest marketable yield over the years of research was obtained for the period of planting seedlings in the second decade of May – 36.6 t/ha, which is 15.1 t/ha more than the control. The increase relative to the control was also provided by the variant for the period of planting seedlings in the first decade of May and amounted to 4.6 t/ha. The highest average fruit weight was obtained for the period of planting plants in the second decade of May – 157 g, which is 24 g more than the control. The largest diameter and length of the fruit were recorded for the variant for the sowing period of the second decade of May, respectively 5.0 cm and 16.4 cm. The largest fruit length was recorded for the period of planting seedlings in the 2nd decade of May – 16.4 cm, which is 0.8 cm more than the control variant.

Key words: *eggplant, planting dates, biometric parameters, yield.*

Актуальність теми дослідження. Баклажан є однією з цінних овочевих культур. Плоди культури характеризуються високими поживними, дістичними та смаковими якість, завдяки чому має попит на споживчому ринку. Завданням сучасного овочівництва в Україні є підбір кращих строків висаджування розсади у відкритий ґрунт та схеми розміщення рослин й удосконалення інших технологічних прийомів вирощування з метою підвищення ефективності виробництва баклажана. Особливості росту та розвитку рослин, їх продуктивність залежить від температурного режиму, вологозабезпечення та інших факторів.

В останні роки спостерігаються кліматичні зміни, які зумовлюють нестабільність погодних умов весною та в першій половині літа, це ускладнює вибір оптимального строку висаджування розсади теплолюбивих рослин, до яких належить баклажан. Висаджування рослин за несприятливих температурних умов призводить до затримки ростових процесів, зниження інтенсивності фотосинтезу, ослаблення росту та розвитку кореневої системи та, як наслідок, зменшення врожайності і отримання продукції гіршої якості. Водночас своєчасне висаджування розсади сприяє кращій адаптації рослин до умов відкритого ґрунту, формуванню оптимальної площі листків, підвищенню кількості зав'язей і товарного врожаю.

Проведено ряд досліджень щодо вивчення технології вирощування баклажана, проте вивчення впливу строків висаджування розсади баклажана у відкритий ґрунт залишається актуальним в умовах зміни клімату і потребує уточнення. Важливе значення даних досліджень зростає також з врахуванням біологічних особливостей та продуктивності сучасних сортів та гібридів та відповідно їх реакції на зміну строків висаджування.

Дослідження спрямовані на встановлення оптимальних строків висаджування розсади баклажана та їх впливу на ростові процеси і формування врожайності є актуальними. Отримані результати досліджень можуть бути використані для удосконалення елементів технології вирощування баклажана, стабільне надходження

врожаю високої якості, а також для адаптації виробництва культури в умовах інтенсифікації овочівництва.

Постановка проблеми. Баклажан (*Solanum melongena* L.) – це овочева рослина, яка має важливе економічне значення в усьому світі. Основні етапи вирощування баклажана є розсадний період, висаджування та адаптація рослин у полі, що залежить від погодних умов і якості розсади в першу чергу, ріст, розвиток та формування врожаю. Вирощена розсада баклажана має бути морфологічно однорідною, візуально привабливою та здоровою, з високим фізіологічним потенціалом та стійкістю до стресових умов, швидким приживленням, яке залежить від погодних умов і гарно розвиненої кореневої системи. Стандартна акліматизація до стресових зовнішніх умов, яка досягається шляхом загартування розсади, є достатньою для пом'якшення негативного впливу низької температури після пересадки в поле. Тривалість періоду вирощування обмежена першими осінніми заморозками.

Баклажан – це ніжна багаторічна рослина родини пасльонових (*Solanaceae*). Його широко вирощують у світі, що робить його одним із найважливіших овочів. Молоді плоди можна запікати, смажити, фарширувати, тушкувати, мариновати або готувати з іншими овочами. Цей овоч є гарним джерелом кальцію, фосфору, калію, заліза, білка, фолієвої кислоти та вітамінів А і В. Він багатий на клітковину та має низький вміст жиру та натрію, а також має низьку калорійність. Шкірка баклажана є потужним антиоксидантом та поглиначем вільних радикалів [11]. Баклажан відносять як до багаторічних так і до однорічних рослин, оскільки в помірному кліматі він адаптувався як однорічна рослина. Він має здатність знижувати рівень холестерину, що пов'язано зі зменшенням жиру в організмі людини, і є терапевтичним засобом для профілактики серцево-судинних захворювань [8].

Плоди баклажана забезпечують організм життєво важливими поживними речовинами, вітамінами та мінералами, а також є найкращим засобом подолання дефіциту мікроелементів, тому їх називають захисними продуктами. Плоди баклажана багаті на вітаміни, включаючи вітамін В, кальцій, фосфор та залізо, а його зелене листя є основним джерелом вітаміну С. Порівняно з іншими овочевими культурами, баклажан є хорошим джерелом білка. Завдяки високій концентрації вітамінів, мінералів та корисних для здоров'я біологічно активних речовин, він вважається одним з найкорисніших овочів з дуже низькою калорійністю [9].

В умовах ринкової економіки, чим раніше збирається овочева культура, тим дорожче вона продається. За даними досліджень науковців середня маса плодів баклажана становила 135,6 г. Водночас значна частина сортозразків і гібридів перевищувала цей показник на 10–119 %, а окремі зразки характеризувалися істотно вищою масою плодів – до 139–204 % від середнього значення. Стандартні сорти мали масу плодів у межах 174–175 г, що відповідало групі із середніми плодами (151–200 г). Досліджуваний матеріал відзначався значною варіабельністю за масою плодів, що дало змогу розподілити сортозразки на групи з дуже дрібними (40–100 г), дрібними (101–150 г) та середніми плодами (151–200 г), що свідчить про широкий генетичний потенціал культури за даною ознакою [20].

За даними Fatema Tuj Zohura посуха та перезволоження мають найбільший вплив на ріст, розвиток та формування врожаю рослин баклажана і дещо менший вплив має сам сорт. Так, найбільша висота рослини, кількість гілок, кількість листків 40,53 см, 8 шт/рослину, 43 шт/рослину відповідно отримані в контрольованих умовах з достатнім забезпеченням вологою, тоді як висота рослини 38,2 см та 37,7 см, кількість гілок 7 та 5 шт/рослину, кількість листків 41 та 37 шт/рослину

отримано в умовах посухи та перезволоження. Перезволоження мало більш негативний вплив на рослини баклажана ніж посуха. Таку ж закономірність відмічено при формуванні на рослинах генеративних частин та врожаю вцілому. Врожайність з куща зі зрошенням становила 1,49 кг, в посушливих та при перезволоженні – 1,38 та 1,32 кг відповідно. Також доведено, що врожайність рослин змінювалась залежно від сорту. Саме тому є сорти більш стійкі до посухи [21].

Важливе значення при вирощуванні баклажан має як забезпеченість рослин вологою вцілому так і період і кількість поливів, що підтверджено дослідженнями Karam F. та ін. Дефіцит вологи призводить до зниження врожаю рослин баклажана [14].

Важливе значення в інтенсифікації овочівництва має використання сучасних поливних систем, що мають комп'ютерний супровід. У таких умовах чітко контролюється вологість ґрунту і повітря, при цьому зростає врожайність рослин [13]. Але, такий контроль використовують в спорудах закритого ґрунту, а у відкритому ґрунті важливим є правильно підібрані строки висаджування рослин, сорт та полив з врахуванням вологості ґрунту.

Строк висаджування розсади впливає також на засвоюваність елементів живлення, які безпосередньо впливають на врожайність культури. Саме тому виникає потреба у оптимізації строків висаджування в певному регіоні, а також норм внесення добрив. За переважаючих несприятливих кліматичних та ґрунтових умов, удобрення у кількості 200 кг/га NPK (15:15:15) є достатнім для оптимального росту, виробництва сухої речовини та стабільного врожаю баклажана (*Solanum melongena* L.) [15].

Оптимальні строки висаджування розсади дають можливість оптимізувати не тільки температурний режим, але і режим зволоження, що є дуже важливим, оскільки спостерігається дефіцит прісної води і кількість опадів. Так, спостерігається зростання потреби у воді в сільськогосподарському виробництві. Доступна вода для сільського господарства зменшується, а сільськогосподарські культури страждають від подовження інтервалів поливу, і, як наслідок, виникає стрес від посухи [18]. Нестача води є основним визначальним фактором у сільськогосподарській системі в посушливих та напівпосушливих регіонах [12]. Вода є важливим елементом для росту рослин та підтримки тканин і органів. Баклажан потребує менше води, і важливість управління водними ресурсами полягає в підвищенні водного стресу для росту рослин та підтримці тургору [17].

Правильно підібраний строк сівби чи висаджування рослин дає можливість максимально ефективно використовувати затрачені ресурси [16]. Овочеві культури є чутливими до кліматичних змін, таких як температура, опади та світло [7]. Таким чином, для підвищення продуктивності овочевих культур необхідно врахувати взаємозв'язок між культурами та кліматом [10]. Підвищеною стійкістю до стресу характеризуються рослини баклажана у розсадний період при пересаджуванні, але з врахуванням їх загартування [19]. Строки висаджування впливають на інтенсивність ростових процесів і рівень продуктивності рослин [1, 4].

Дослідженнями ряду науковців встановлено, що оптимальні строки вирощування овочів відіграють важливу роль для росту, розвитку овочевих рослина, а також для формування їх врожайності [5, 6].

Методика дослідження. Дослідження з вивчення формування продуктивності баклажана залежно від строків висаджування розсади проводили у 2024–2025 роках в умовах Лісостепу правобережного. Для досліджень взято сорт баклажана Алмаз, який є занесено до Державного реєстру сортів рослин придатних до поширення в Україні.

Фактор досліджень був строк висаджування розсади баклажан у відкритий ґрунт. Так, варіантами досліду були: перша декада травня, друга декада травня, третя декада травня, перша декада червня. Контрольним варіантом був строк висаджування третя декада травня. Повторність досліду чотириразова. Площа облікової ділянки становила 5 м². Для розміщення ділянок у досліді було використано метод рендомізованих ділянок. Технологія вирощування баклажан була загальноприйнята для зони вирощування, що полягала у вирощуванні розсади у плівковій теплиці з подальшим висаджуванням рослин у відкритий ґрунт. Під час досліджень проведено фенологічні спостереження, а саме: сімба, поява поодиноких та масових сходів, бутонізація, цвітіння та початок плодоношення (технічна стиглість), тривалість вегетаційного періоду. Також, проведено біометричні вимірювання, зокрема визначення висоти рослин, кількості листків, довжини листків та їх ширини, площі листків, кількості квіток та плодів [2].

Облік врожаю проводили у період технічної стиглості плодів шляхом їх зважування окремо з кожного повторення (з облікових рослин) розділяючи на товарні та нетоварні плоди відповідно до ДСТУ 2660 «Баклажани свіжі. Технічні умови» [3]. Після чого проведено обрахунок середніх показників по варіантах досліду. Проведення обліку біометричних параметрів плодів баклажана здійснено вимірювальним методом за допомогою лінійки. Математичну обробку даних виконано згідно методик, а статистичний аналіз проведено за допомогою комп'ютерних програм «Excel» та «Statistica» [2].

Результати досліджень. Ріст рослин баклажана пов'язаний з проходженням основних фаз онтогенезу. На початкових етапах росту та розвитку рослин їх ріст повільний. Більш інтенсивний ріст рослин відбувається у розсадний період. Значно активізуються ростові процеси у рослин баклажана до початку бутонізації рослин і в цей період спостерігається швидке наростання вегетативної маси. Поступове зменшення інтенсивності росту відбувається з початком бутонізації, оскільки відбувається розподіл асимілянтів між вегетативними і генеративними частинами рослини. У період інтенсивного плодоношення та до кінця вегетаційного періоду ріст помітно призупиняється. Так, у досліді ріст рослин баклажана залежав від фази росту та розвитку та строку садіння розсади (табл. 1).

Таблиця 1

Висота рослин баклажана залежно від строку садіння розсади в динаміці, см, 2024–2025 рр.

Строк садіння розсади	Строк вимірювання									
	I декада червня	II декада червня	I декада липня	II декада липня	III декада липня	I декада серпня	II декада серпня	III декада серпня	I декада вересня	
1 декада травня	14,5	24,3	33,2	41,3	54,2	72,6	75,4	78,3	78,5	
2 декада травня	15,6	24,7	34,5	43,5	55,3	75,5	79,7	80,6	80,8	
3 декада травня (контроль)	13,1	23,4	32,0	40,6	53,4	70,3	73,2	75,9	76,5	
1 декада червня	11,9	21,2	30,8	38,4	50,2	67,1	71,3	73,8	74,3	

Більшу висоту мали рослини висаджені у другу декаду травня, а з кожною послідувочою фазою висота була меншою. Проте на показник висоти рослин

значно впливали погодні умови. Так, зниження температури у травні пригнічувало ріст рослин, що спричинило формуванню меншої висоти рослин першого строку садіння. У свою чергу у пізні строки висаджування на ріст рослин впливали підвищені температури та менша кількість вологи.

В усіх варіантах досліджування спостерігається закономірність щодо збільшення показників росту від першої декади червня до першої декади вересня, однак темпи росту та кінцеві значення мають істотну відмінність залежно від строку садіння. Найвищими показниками висоти протягом усього періоду спостережень характеризувались рослини за строку садіння розсади у другій декаді травня. За даного строку сівби рослини при вимірюванні у першій декаді червня перевищували контроль на 2,5 см. Найбільша висота рослин була зафіксована у першій декаді вересня – 80,8 см, що більше за контроль на 4,3 см. Це свідчить про те, що в даний період створюються оптимальні умови росту і розвитку рослин баклажана та забезпечується краща реалізація ростового потенціалу рослин.

За садіння у першу декаду травня приріст висоти рослин був дещо нижчим, ніж за висаджування у другій декаді травня, проте вищим порівняно з контрольним варіантом. Кінцеві показники вимірювання висоти рослин у першій декаді вересня за строку висаджування рослин у першій декаді травня становили 78,5 см, що перевищувало контроль на 2,0 см. У ранні строки вимірювання різниця між досліджуваними варіантами була незначною, проте у другій половині вегетації перевага висаджування рослин у другій декаді травня ставала більш вираженою, про що свідчать прирости висоти рослин.

За висаджування рослин у третій декаді травня на початкових етапах росту та розвитку рослини характеризувалися більш інтенсивним приростом, проте у другій половині вегетаційного періоду ріст рослин був менш інтенсивним. Так, висота рослин була меншою від строків висаджування у першій та другій декадах травня і за вимірювання у першій декаді вересня становила 76,5 см.

Найменшу висоту відмічено у рослин баклажана на варіанті садіння розсади у першій декаді червня. Найменшу висоту рослин відмічено за усіх строків вимірювання. Даний показник у першій декаді вересня становив 74,3 см, що на 6,5 см менше порівняно з кращим строком (друга декада травня).

Отже, порівняльний аналіз показника висоти рослин в динаміці показав, що найбільш сприятливі умови для росту та розвитку баклажана були за строку садіння розсади у другій декаді травня, що забезпечує інтенсивніший ріст протягом усього вегетаційного періоду. За раннього строку висаджування розсади рослини пригнічуються у рості і з врахуванням достатнього вологозабезпечення мають меншу висоту. Висаджування розсади у пізні строки, зокрема у першу декаду червня, призводить до уповільнення ростових процесів і зниження біологічного потенціалу рослин, що пов'язано з меншою природною вологозабезпеченістю рослин та вищими температурними показниками.

Отримані дані досліджень свідчать про те, що кількість листків була різною як за строку садіння розсади, так і за фазою росту та розвитку рослин (табл. 2).

Порівнюючи строки висаджування рослин зафіксовано найбільшу кількість листків за строку друга декада травня – 16,4–50,8 шт/рослину у різні дати вимірювання, що забезпечило приріст даного показника відносно контрольного варіанту на 1,9–9,5 шт/рослину. Відмічено зменшення кількості листків на рослині у різні дати вимірювання на послідовних строках. Так, за строку висаджування у першій декаді червня їх кількість становила 12,3–38,3 шт/рослину, що менше за контроль на 2,2–3,0 шт/рослину.

Таблиця 2

Кількість листків рослин баклажана залежно від строку садіння розсади в динаміці, шт./рослину, 2024–2025 рр.

Строки садіння розсади	Дати вимірювання			
	I декада червня	I декада липня	III декада липня	II декада серпня
1 декада травня	15,7	28,6	35,6	44,7
2 декада травня	16,4	30,1	39,8	50,8
3 декада травня (контроль)	14,5	25,7	32,6	41,3
1 декада червня	12,3	22,2	29,5	38,3

На показник урожайності впливають сортові особливості, ґрунтово-кліматичні умови, рівень агротехніки і зокрема строки висаджування розсади, оскільки вони визначають умови приживання рослин у розсадний період, а також рівень реалізації генетичного потенціалу. Найбільшу товарну врожайність за роки досліджень отримано за строку висаджування розсади у другій декаді травня – 36,6 т/га, що більше контролю на 15,1 т/га (табл. 3).

Таблиця 3

Товарна урожайність та біометричні показники продукції баклажана залежно від строку садіння розсади, 2024–2025 рр.

Строки садіння розсади	Товарна урожайність, т/га	± до контролю, т/га	Біометричні показники продукції		
			маса плоду, г	діаметр плоду, см	довжина плоду, см
1 декада травня	26,1	4,6	144	4,8	15,8
2 декада травня	36,6	15,1	157	5,0	16,4
3 декада травня (контроль)	21,5	–	133	4,4	15,6
1 декада червня	17,5	–4,0	127	4,5	15,5
<i>HIP</i> ₀₅	1,57	–			

Приріст відносно контролю забезпечив також варіант за строку садіння розсади у першій декаді травня і становив 4,6 т/га. За строку висаджування розсади перша декада червня урожайність була найменшою і становила 17,2 т/га, що на 4,0 т/га менше за контрольний варіант. Отримані дані досліджень свідчать про те, що строк висаджування розсади у відкритий ґрунт має вплив на ріст, розвиток та формування врожаю рослини баклажана.

Біометричні показники продукції є важливим критерієм оцінки її товарності, оскільки вони відображають розміри, масу, форму та вирівняність продукції, що безпосередньо впливає на її якість, привабливість для споживача та відповідність вимогам ринку. Найбільшу середню масу плоду отримано за строку висаджування рослин у другій декаді травня – 157 г, що більше контролю на 24 г. Більшою масою плоду відносно контролю характеризувався варіант за строку висаджування у 1 декаді травня, де приріст склав 11 г. Але відмічено зменшення маси плоду даного варіанту відносно варіанту за строку висаджування розсади у другій декаді травня. Найменша маса плоду була

у рослин за строку висаджування перша декада червня – 127 г, що менше за контроль на 6,0 г.

Найбільший діаметр та довжина плоду зафіксовано на варіанті за строку сівби друга декада травня відповідно 5,0 см та 16,4 см. Строк висаджування розсади у першій декаді травня характеризувався зменшенням даних показників, проте вони були більшими відносно контролю та строку висаджування перша декада червня на 0,3–0,4 см та 0,2–0,3 см відповідно.

Найбільшу довжину плодів зафіксовано за строку висаджування розсади 2 декада травня – 16,4 см, що на 0,8 см більше за контрольний варіант. Пізні строки висаджування рослин спричинювали погіршення біометричних параметрів. Так, довжина плоду у рослин висаджених у першій декаді червня була найменшою і становила 15,5 см, що на 0,9 см менше від кращого варіанту (друга декада травня).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведеними дослідженнями встановлено, що строки висаджування розсади у відкритий ґрунт мають вплив на ріст, розвиток та врожайність рослин. Найвищими показниками висоти протягом усього періоду спостережень характеризувались рослини за строку садіння розсади у другій декаді травня. Кількість листків зафіксовано найбільшу за строку друга декада травня – 16,4–50,8 шт/рослину у різні дати вимірювання, що забезпечило приріст даного показника відносно контрольного варіанту на 1,9–9,5 шт/рослину. Найбільшу товарну врожайність за роки досліджень отримано за строку висаджування розсади у другій декаді травня – 36,6 т/га, що більше контролю на 15,1 т/га. Приріст відносно контролю забезпечив також варіант за строку садіння розсади у першій декаді травня і становив 4,6 т/га. Найбільшу середню масу плоду отримано за строку висаджування рослин у другій декаді травня – 157 г, що більше контролю на 24 г. Найбільший діаметр та довжина плоду зафіксовано на варіанті за строку сівби друга декада травня відповідно 5,0 см та 16,4 см. Найбільшу довжину плодів зафіксовано за строку висаджування розсади 2 декада травня – 16,4 см, що на 0,8 см більше за контрольний варіант.

В подальшому плануються дослідження щодо вивчення інших технологічних прийомів вирощування баклажана.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вдовенко С. А., Сербін Є. О. Вплив різних строків садіння розсади на продуктивність капусти брюсельської за розсадного вирощування в умовах відкритого ґрунту. *Сільське господарство та лісівництво*. 2025. № 37. С. 175–188. DOI:10.37128/2707-5826-2025-2-16
2. Дослідна справа в агрономії: навч. посібник: у 2 кн. Кн. 1. Теоретичні аспекти дослідної справи. / Рожков А. О., Пузік В. К., Каленська С. М., Пузік Л. М., Попов С. І., Музафаров Н. М., Бухало В. Я., Криштоп Є. А.. Харків : Майдан, 2016. 316 с. URL : <https://visnyk-unaus.udau.edu.ua/assets/files/1-2024/6.pdf> (дата звернення: 10.01.2026).
3. ДСТУ 2660-94 Баклажани свіжі. Технічні умови. [Чинний від 01.07.1995]. Київ. Держспоживстандарт України. 1995. 6 с.
4. Карачун В. Л., Лебединський І. В., Яровий Г. І. Вплив різних строків висаджування розсади помідора гібрида Прунус F1 на економічну ефективність вирощування в умовах зимових плівкових теплиць. *Аграрні інновації*. 2025. № 32. С. 117–124. DOI <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2025.32.17>
5. Паламарчук І. І. Вплив строків сівби на урожайність зерна гороху овочевого за органічного вирощування. *Вісник Уманського національного університету*

садівництва. 2024. Вип. 1. С. 24–30. DOI <https://doi.org/10.32782/2310-0478-2024-1-24-30>

6. Паламарчук І. І. Вплив строків сівби на формування врожаю буряку столового в правобережному Ліссостепу України. *Вісник Уманського національного університету садівництва*. 2020. № 1. С. 54–58. DOI : 10.31395/2310-0478-2020-1-54-58

7. Adedapo A. Impact of climate variability on vegetable crops in Ilorin, Kwara State, Nigeria. *Ruhuna Journal of Science*. 2017. 8 (1).15-19. DOI:10.4038/rjs.v8i1.25

8. Costa E., Gustavo L. Durante Y., Adriano dos Santos, Cleber R. Ferreira Production of eggplant from seedlings produced in different environments, containers and substrates. *Hortic. bras*. 2013. V. 31, n. 1. 139-146. DOI:10.1590/S0102-05362013000100022

9. Docimo T., Francese G., Ruggiero A., Batelli G., De Palma M. and Bassolino L.. Phenylpropanoids accumulation in eggplant fruit: characterization of biosynthetic genes and regulation by a MYB transcription factor. *Front. Plant Science*. 2016. № 6. P. 1233-1238. DOI:10.3389/fpls.2015.01233

10. Faiz H., Ayyub C.M., Khan R.W., Ahmad R. Morphological, physiological and biochemical responses of eggplant (*Solanum melongena* L.) seedling to heat stress. *Journal of Agricultural Sciences*. 2020. № 57. P. 371-80. <https://doi.org/10.21162/PAKJAS/20.9433>

11. Hector U. Tabbun Eggplant. Production guide. Department of Agriculture, Regional Field Office No. 02, High Value Crops Development Program. 2017. 16 p. URL: <https://cagayanvalley.da.gov.ph/wp-content/uploads/2018/02/Eggplant.pdf> (Last accessed: 10.01.2026).

12. Inalpulat M., Genc L., Kizil U. and Aksu S. Responses of eggplant to pruning under irrigation deficiency. *Int. Conf. on Biological, Civil and Environmental Engineering*. 2014. March 17–18, Dubai, UAE. URL: https://www.researchgate.net/profile/Unal-Kizil/publication/301139043_Responses_of_Eggplant_To_Pruning_Under_Irrigation_Deficiency/links/5d9cd46a299bf1c36301fdb4/Responses-Of-Eggplant-To-Pruning-Under-Irrigation-Deficiency.pdf (Last accessed: 10.01.2026).

13. Jibril I. Adeoye P. A. Olorunsogo S. T. Zubair S. Yusuff B. H. & Chukwu S. Emeka Growth and Yield of Eggplant (*Solanum melongena*) under Solar-powered Smart and Manual Drip Irrigation Systems in Mokwa, Nigeria. *Book of Proceedings, 14th Nigeria Association of Hydrological Sciences Conference (Okitipupa 2024) held at Olusegun Agagu University of Science and Technology, Okitipupa, Ondo State, Nigeria, November 5–8, 2024*. URL: https://nahs.org.ng/wp-content/uploads/journal/published_paper/volume-10/issue-12/11QBc3NX.pdf (Last accessed: 17.01.2026).

14. Karam F., Saliba R., Skaf S., Breidy J., Roupheal Y., Balendonck J. Yield and water use of eggplants (*Solanum melongena* L.) under full and deficit irrigation regimes. *Agricultural Water Management*. 2011. Vol. 98. Is. 8. P. 1307–1316. <https://doi.org/10.1016/j.agwat.2011.03.012>

15. Nafiu, Adewale Kehinde, Togun, Adeniyi. O. Abiodun, Moses Olabiyi, and Chude, Vincent Okechukwu Effects of NPK fertilizer on growth, drymatter production and yield of eggplant in southwestern Nigeria. *Agriculture and biology journal of north America*. 2011. № 2 (7). P. 1117–1125. URL: <https://scispace.com/pdf/effects-of-npk-fertilizer-on-growth-drymatter-production-and-ro3xe3jbrd.pdf> (Last accessed: 11.01.2026).

16. Perna Sihag, Surender Singh, Sunitha Fogat and Amit Dhankar Effect of Date of Sowing on Yield, Yield Attributes and Heat Use Efficiency of Brinjal in the Western Region of Haryana, India. *International Journal of Environment and Climate Change*. 2024. Volume 14. Issue 12. P. 128-132. DOI: <https://doi.org/10.9734/ijecc/2024/v14i124612>

17. Saikou Ebrima Sanyang, Samuel Demba, Ebrima Njie Growth Performance of Eggplant (*Solanum melongena* L.) Enhanced by Watering Intervals and Application of Organic Manure. *International Journal of Applied Agricultural Sciences*. 2025. Vol. 11. No. 1. pp. 24–28. <https://doi.org/10.11648/j.ijaas.20251101.13>

18. Salah M. El-Miniawy Growth and Yield of Eggplant Grown under Drought Stress Conditions and Different Potassium Fertilizer Rates. *Middle East Journal of Agriculture Research*. 2015. Vol. 04, Is. 04. P. 1113–1124. URL: <https://www.curreweb.com/mejar/mejar/2015/1113-1124.pdf> (Last accessed: 09.01.2026).

19. Sękara A., Bączek-Kwinta R., Gawęda M., Kalisz A., Pokluda R., Jezdinský A. Sequential abiotic stress applied to juvenile eggplant modifies the seedlings parameters, plant ontogeny and yield. *Horticultural Science*, 2016. Vol. 43, Issue 3. P. 149–157. DOI: 10.17221/162/2015-HORTSCI

20. Sherzod Ashurov, Sirozhiddin Turaev, Feruza O'rolova, and Gulilola Zokirova Study of growth, development and yield dynamics of eggplant varieties samples. *BIO Web of Conferences*. 2025. V. 173. P. 1–8. <https://doi.org/10.1051/bioconf/202517301036>

21. Zohura Fatema Tuj Growth and yield performance of eggplant under drought and waterlogging condition. Department of agroforestry and environmental science SHER-e-bangla agricultural university. Dhaka. 2021. 97 p. URL: <https://saulibrary.edu.bd/daatj/public/uploads/Done%2014-05970.pdf> (Last accessed: 11.01.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 30.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.04.2026
